

UDC 378.14

Савка Ірина Володимирівна,

ORCID ID 0000-0002-3213-0921

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземних мов для гуманітарних факультетів,
Львівський національний університет імені Івана Франка, Україна

Яремко Тетяна Іванівна,

викладач англійської мови,

асистент кафедри іноземних мов для гуманітарних факультетів,
Львівський національний університет імені Івана Франка, Україна

РОЗВИТОК НАВИЧОК АУДІЮВАННЯ ТА СПРИЙНЯТТЯ АУДІО ІНФОРМАЦІЇ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ ПЕРЕКЛАДАЧІВ

Майбутній фахівець з перекладу повинен володіти необхідним фондом актуальних наукових і прикладних знань, спеціальних умінь і навичок, керуватися в своїй професійній поведінці гуманістичними цінностями, постійно прагнути до творчого пошуку і саморозвитку тощо. Це обумовлює необхідність наукових досліджень проблеми формування та оновлення змісту навчання, зокрема фундаментальних знань і багатофункціональних умінь і навичок. Формування професійної компетентності майбутніх перекладачів передбачає розвиток у них різних видів іншомовних здібностей. Тобто не тільки перекладу, але й аудіювання (сприйняття мови на слух). Отже, майбутні перекладачі повинні сприймати іншомовне мовлення на слух (аудіювання) та виконувати переклад з рідної мови на іноземну і навпаки.

Сприймання на слух (аудіювання) чи переклад супроводжуються певними мисленнєвими діями. Усний перекладач діє виключно в слуховому середовищі: сприйняття повідомлення та його передача іншою мовою. Отже, усний переклад це вид мовленнєвої діяльності, що передбачає отримання інформації, її обробки, а також подачу того, що отримують на слух.

Під час підготовки фахового перекладача труднощі виникають саме під час аудіювання. Під аудіюванням розуміють процес сприйняття, розпізнавання і розуміння усного мовлення [1, с. 82]. Основними рисами аудіювання є вміння сприймати чуже усне мовлення (вміння сприймати звуків, потік мовлення, розпізнати на слух мовленнєві поєднання – слова, словосполучення, фразеологічні звороти, та речень і вміння його розуміти (швидко відтворювати смислової сторони слів і утримувати їх у пам'яті протягом певного проміжку часу). Важливою психологічною характеристикою процесу аудіювання є його незворотність та короткочасність, тобто однократність і неповторність мовної перцепції [2]. Короткочасність і неповторюваність слухової рецесії ставлять особливу вимогу до пам'яті майбутнього перекладача. Ця вимога зростає за необхідності перекладати великі відрізки тексту. Необхідною умовою оволодіння таким складним видом мовленнєвої діяльності, як розуміння мовлення на слух на іноземній мові, є концентрація уваги перекладача на тому, що він повинен чути, щоб не втрати змісту. Необхідно формувати у майбутніх фахівців з перекладу вміння сприймати, розуміти, активно опрацювати сприйняте, що пов'язано з умінням ділити мовленнєве повідомлення на смислові частини. Не менш важливим є формування вміння утримувати в пам'яті все довші повідомлення, тобто розвивати слухову пам'ять. Ще однією важливою умовою у сприйнятті на слух мовлення є вміння виділяти, знаходити головну думку, відокремлювати основну інформацію від другорядної. Важливим елементом навчання майбутніх перекладачів сприйманню інформації на слух є вдумливе вслуховування в те, що говориться іноземною мовою, і порівняння того, що вони чують з конкретною ситуацією, з зоровим сприйняттям цієї ситуації (предметною наочністю, жестами, мімікою тощо. Сприйняття мовлення на слух починається з виділення смислових орієнтирів.

Для досконалого володіння навичками аудіювання майбутні перекладачі повинні не тільки вільно володіти іноземною мовою, а також зрозуміти її фонетичні, лексичні та граматичні особливості [5, с. 97].

Для навчання аудіювання використовують такі основні групи вправ [3, с. 10]:

1. Вправи для підготовки до аудіювання (визначення граматичних структур; припущення значень незнайомих слів; розуміння речень, що містять незнайомі слова, які не впливають на розуміння змісту висловлювання; визначення основної думки).

2. Аудитивні вправи (сприйняття загального змісту висловлювання чи виділення окремих змістових частин для розвитку умінь безпосередньо розуміти й осмислювати аудіо тексти).

3. Післятекстові вправи (контроль розуміння почутого).

Зупинимось на контролі розуміння почутого. Для контролю аудіювання використовують такі вправи: підтвердження або спростування тверджень викладача; вибір пунктів плану тексту; тести з вибором відповіді (альтернативні, одноелементного та множинного вибору, перехресні, ланцюгові, тести класифікації, клоуз-тести тощо); відповіді на запитання; переказ змісту іноземною або рідною мовою; переклад окремих слів та словосполучень, речень; складання плану; формулювання запитань до тексту; бесіда на основі змісту тексту. Можна також запропонувати підібрати заголовок до тексту (або окремих його частин) з ряду запропонованих. Поступово вправи ускладнюються та перевіряють більш детальне розуміння аудіо матеріалу. Це вправи типу вставити пропущені слова та словосполучення, співвіднести слово з його визначенням, визначити основну ідею тощо. Для більш детального розуміння тексту варто додати завдання на творчу переробку тексту, коментування його змісту, погодження з ідеями тексту або їх критики, висловлення свого бачення проблеми тощо.

Тобто, навчання аудіюванню можна поділити на три етапи:

- Pre-listening stage (підготовка до сприймання матеріалу на слух);
- Listening stage (слухання матеріалу);
- Post-listening stage (перевірка розуміння сприйнятого на слух).

Майбутній фахівець з перекладу повинен вміти визначати найбільш інформативні частини повідомлення; співвідносити текст з ситуацією спілкування; розділяти повідомлення (текст) на смислові частини і визначати головну думку кожного з них; письмово фіксувати основну частину інформації; передати зміст почутого в логічній або хронологічній послідовності [4, с. 245].

Отже, сприйняття зв'язного усного мовлення є складною розумовою діяльністю що потребує постійного тренування та розвитку. Розвитку здібностей до аудіювання слід приділяти увагу в першу чергу, адже воно є психологічною передумовою розвитку здібностей до говоріння.

Список літератури:

1. Беляев Б. В. (1976). Очерки по психологии обучения иностранным языкам. 172 с. Москва.
2. Волобуєва О. Ф. (2006). Психологічні засади розвитку професійних іншомовних здібностей майбутнього військового професіонала: монографія. 395 с. Вид-во Національної академії Державної прикордонної служби України імені Б. Хмельницького. Хмельницький
3. Параева Н. Б. (2001). Система упражнений для обучения аудированию текстов на немецком языке: методическое пособие. С. 60–74. СПб.: Каро
4. Сабанська Н. М. (2013). До проблеми формування іншомовної аудитивної компетенції з метою навчання перекладу на слух. Збірник наукових праць № 1(66). Серія : педагогічні та психологічні науки / Національна академія Державної прикордонної служби України імені Б. Хмельницького. С. 245–256. Вид-во НАДПСУ. Хмельницький
5. Sachs S.S. (1974). Memory in reading and listening to discourse // Memory and Cognition. N 2. P. 95 – 100.